

målet af USA og Storbritannien, der samtidig understregede, at et forbud mod sådanne flyvninger ville forrykke den strategiske balance mellem NATO og Warszawa-pagten, idet sidstnævnte i kraft af sine interne kommunikationslinjer var uden behov for sådanne flyvninger. Efter at forslaget var blevet debatteret, erklærede forslagsstillerne, at de ikke ville presse forslaget til afstemning, men forbeholdt sig at vende tilbage til spørgsmålet i fremtiden.

Det andet resolutionsudkast, der fremsattes af Iran, Marokko, Tanzania og Tunesien m. fl., opfordrede bl. a. staterne til at øge deres nedrustningsbestræbelser og overveje at anvende en del af *nedrustningsbesparelserne* til fordel for udviklingslandene samt til bekæmpelse af analfabetismen. På grund af sit lidet realistiske sigte vandt forslaget kun begrænset tilslutning og blev ikke bragt til afstemning.

1. udvalgs beretning: A/6529.

Nødvendigheden af standsning af nucleare og thermo-nucleare forsøg.

Spørgsmålet om nødvendigheden af standsning af nucleare og thermo-nucleare forsøg gennem udvidelse af det ved Moskva-aftalen af 1963 gennemførte delvise prøvestop til også at gælde underjordiske forsøgsprængninger drøftedes i 1. udvalg på 7 møder mellem 17. og 24. november. Grundlaget for drøftelserne var den af 18-magtsnedrustningsudvalget afgivne beretning indeholdende bl. a.:

1) Forslag fremsat af *udvalgets 8 uforpligtede medlemmer* vedrørende a) forbud mod underjordiske prøvesprængninger over en vis størrelsesorden, som kan identificeres på national basis („tærskel“-forslaget) kombineret med et moratorium for alle andre underjordiske sprængninger indtil en fuldstændig prøvestopafteale kan indgås; b) international udveksling af seismologiske data; c) kontrol efter (andre landes) udfordring; d) udpegning af en række neutrale personer til eventuelle inspektionsopgaver, forudsat at der opnås enighed om inspektionsadgang, og e) udpegning af videnskabsmænd fra neutrale lande, som skal udtale sig om muligheden af identifikation af underjordiske sprængninger på national basis.

2) Et budskab fra *præsident Johnson*, i hvilket fremhæves, at faren for ikke-spredning vil blive væsentligt formindsket gennem en udvidelse af Moskva-aftalen til også at omfatte underjordiske atomsprængninger, og at man fra amerikansk side kun vil kræve de inspektioner, som den moderne videnskab skønner nødvendige. Budskabet opfordrer derhos alle stater til at give 18-magtsudvalget oplysninger om forbedrede metoder vedrørende registrering og identificering af seismiske begivenheder;

3) Et budskab fra *ministerpræsident Kosygin*, hvori der gives udtryk for Sovjetunionens vilje til at nå til enighed om forbud mod underjordiske atomsprængninger, forudsat der ikke etableres nogen efter sovjetisk opfattelse overflødig kontrolinspektion.

Debatten var præget af, at der stadig bestod uenighed mellem de to supermagter om nødvendigheden af international kontrol med en fuldstændig prøvestopafteales overholdelse i form af adgang til at foretage et vist antal inspektioner årligt til undersøgelse af sådanne seismiske begivenheder, som ikke ad seismologisk vej har kunnet skelnes fra prøvesprængninger. Sovjetunionen hævdede som tidligere at råde over tilstrækkelige nationale metoder til at kontrollere en aftales overholdelse, medens USA fastholdt sit krav om en sådan international inspektion, som med den nuværende videnskabelige udvikling var nødvendig for at sikre en aftales overholdelse. I denne forbindelse ville det ikke være vanskeligt at hindre, at inspektionsholdene fik mulighed for at drive spionage.

Sovjetunionen reagerede som sædvanlig ikke på opfordringer til at dokumentere, at USSR skulle være i besiddelse af et videnskabeligt apparat, som overflødiggør inspektion på stedet.

Forslaget om — i mangel af enighed om en fuldstændig prøvestopafteale — at udvide Moskva-aftalen til at omfatte forbud mod underjordiske prøvesprængninger over den tærskel, hvor seismiske begivenheder med sikkerhed kan identificeres, og kombinere forbudet med et moratorium for alle øvrige underjordiske prøvesprængninger, indtil en fuldstændig prøvestopafteale forelå, opnåede